

29. aprillil 1985.

Hiinas Herman!

Saadan koopia kirjutisest, mis on n.ü. vastulauseks nendele, kes püüavad hoogu lisada eesti keele kütremaks kadumiseks.

Siin aas sinetab õitsevatest kannikestest. Lisan tõendi: hoodan, et kevadisud ilmad on ka Stokholmi jõudnud.

Eile kutsusin kulla kogu eesti kooli pere, gardid ja skaudid. Tegin kudumispäeva. Noored kudusid röömuga ja lauldes „Meie koome kangast sini-must-valgest kangast“. Varsti on kooli 30. aastapäeva tähistamine. Esimesel koolipäeval 30 a. tagasi oli õpilasi 24, praegu on uist 19. Õpilaste arv on nende aastate kestel kõikunud 17 ja 27 vahel.

Nn. umbkeelseid meie koolis ei ole. Need lapsevanemad, kes pole hoolinud eesti keelest, ei too ka oma lapsi teiste eesti keelt kõnelevate laste sekka. See olukord selgus kohe 30 a. tagasi. Tookordsiist Eestis kasvunud lastevanemaist töid aihalt umbes pooled omad lapsed eesti kooli. Need lapsed on nüüd õpetajad ja ka lapsevanemad, kes ka oma siin sündinud lapsi kooli toovad. Need, kes 30 a. tagasi eemale jäid, on eemal koos oma laste ja lastelastega.

Stokholmi Eesti Algkool sai uist 40-aastaseks! Südamlikud õnnitlused Sinule kui asutajale selle suure tähtpäeva puhul!

Parimate soovide ja
teroitustega,
Lillian.

Konsul A. Roosi sõnavõtt ÜEKN-i koosolekul

Lugupeetud Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu delegaadid. Mul on hea meel tervitada teie täiskogu Eesti Vabariigi esinduse ja peakonsul Ernst Jaaksoni poolt — eesti keeles. Eesti keeles — kas oleks mõeldav? Eestlastena, eesti organisatsioonide ja keskorganisatsioonide esindajatena ajame loomulikult omavahelisi asju eesti keeles. Seevastu peame eesti keele kõnelemist aeg-ajalt vabandama muulaste juuresolekul n.-ü. seltskondliku viisakusena, et kellelgi ei tuleks mõttesse, et neid tagaselja kritiseeritakse. Ka eesti sõpru külalistena enda juurde koju kutsudes ei ole meil alati võimalik jutta ajada oma emakeeles, sest ikka leidub seltskonnas keegi, kes eesti keelest aru ei saa, ja nii tuleb paraku kasutada kohaliku või mõnda rahvusvahelist keelt.

Näib aga, et me peame hakkama eesti keele kasutamist vabandama ka oma kaasmalaste ees — eestlaste oma üriustel. Viimasel ajal on nimelt kuulnud kriitilisi hääli organiseeritud eestluse eestikeelsuse vastu. Möödunud aasta ESTO-l Torontos esitas üks referent noorte kongressil seisukoha, et tuleviku eestlus Ameerika mandril on mõeldav ainult ingliskeelsena. Tema referaati on laialt kommenteeritud kogu meie pagulasajakirjanduses. Kellel ei olnud võimalik isiklikult kuulda, mida seal tõesti öeldi, võib lugeda samasisulist artiklit Torontos ilmuvas ajakirja "Ajakiri" m.a. juulikuu numbrist, pealkirjaga "Valiseestlus a. 2000". Selle kandvaks mõtteks on, et "kui tahame edasi järgmise sajandisse, peame osaliselt ülemineva asukohamaa keelele".

Kui siin tõesti mõeldakse, et inglise keelest kujuneb päästerõngas eesti organisatsioonidele nende sisemises töös, siis lubatagu mul vastuväitena osutada järgmisele asjaolule. Nn. vana-eestlaste kogudustest organisatsioonidest ja seltsidest, mis asutati USA-s enne Teist maailmasõda, on tänini püsima jäänud vaid niisugused, kus tegevus on toimunud eesti keeles. Nende hulgast nimetaksin idarannikul järgmisi: New Yorgi EELK kogudus aastast 1898, New Yorgi Eesti Baptisti Kogudus a. 1919, New Yorgi Eesti Haridusselts 1929, ajakiri "Meie Tee" 1931, edasi mõned organisatsioonid Teise maailmasõja algusest nagu Ülemaailmne Eesti Ühing, Eesti Abistamise Komitee ja Aktsiaselts Eesti Maja — ja muidugi Eesti Vabariigi välisesindus, mis tegutseb siin maal vahetpidamata aastast 1922. Kuigi selle ametiasutuse tegevus on suurel määral suunatud väljapoole, tuleks vaevalt keegi meie oma ridadest mõttele, et Peakonsulaat peaks oma sisemises asjaajamises loobuma eesti keele kasutamisest.

Seevastu ei tea ma ühtki eesti kogudust, organisatsiooni või seltsi, ka mitte klubi, mis oleks möödunud sajandivahetusest või 30-ndatest aastatestki jäänud püsima ingliskeelseks — mitte ainsatki! Seega ei ole ka alust arvamiseks, et näiteks skautlus, täienduskoolid, kogudused, ERKÜ või ÜEKN pääseksid just inglise keele õnnistusel uude sajandisse.

Väljapoole tutvustame endid muidugi inglise, prantsuse, rootsi või ülekõik-millise keele abil. Ja mõeldav on ka nende keelte kasutamine

abikeeltena muus asjaajamises. Nii näiteks me ei tõlgi kõiki ingliskeelseid materjale oma töökoosolekute jaoks. Küll aga tuleb olla eesti keele asendamise vastu, sest eesti keelest loobumisega lõikaksime jalad alt kogu meie organiseeritud eestlusest, eriti üle riigipiiride.

Et eesti keel tõesti ühendab kõiki eestlasi, seda kogesime järjekordselt ülemaailmsel Eesti Päeval mullu Torontos — ja kogeme tulevikus ka vabas Eestis. Tundub tõesti ülearusena niisuguste asjade pärast argumenteerida siin ÜEKN-i koosolekul, aga et eesti keele tarvilikkuse teema on saanud poleemika aluseks meie ajakirjanduses, on see ilmselt akuaalne ning akuutnegi — sellepärast ka minu tänane sõnavõtt. Kes aga arvab, et eestlust ja eesti keelt saab teineteisest lahutada ilma kahjusid tekitamata, sellele ütleksin keelemehena ja E.V. välisesinduse teenistujana, et see eksib rüngalt.

Keeleküsimus nagu muudki kesksed rahvuslikud probleemid kuuluvad loomulikult ÜEKN-i kompetentsi ja leiavad teie poolt tõsist ja asjatundlikku käsitlemist. Selleks soovin teile E.V. peakonsulaadi nimel jätkuvalt teotahet ja edu.